

Agenda – Y Pwyllgor Biliau Diwygio

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgora 1, Y Senedd	Helen Finlayson
Dyddiad: Dydd Mercher, 13 Mawrth 2024	Clerc y Pwyllgor 0300 200 6565
Amser: 09.30	SeneddDiwygio@senedd.cymru

Hybrid

Cytunodd y Pwyllgor ar 29 Chwefror 2024 – yn unol â Rheol Sefydlog 17.42(ix) – i wahardd y cyhoedd o eitem 1 yn y cyfarfod hwn.

- 1 Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol): y dull o graffu yng Nghyfnod 1**
(09.30 – 10.00) (Tudalennau 1 – 49)
Dogfennau ategol
Papur 1 – y dull o graffu yng Nghyfnod 1
Papur 2 – nodyn cyngor cyfreithiol
- 2 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau**
(10.00)
- 3 Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol): Sesiwn dystiolaeth gyda'r Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip**
(10.00–11.30) (Tudalennau 50 – 95)
Jane Hutt AS, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip
Will Whiteley, Dirprwy Gyfarwyddwr, Diwygio'r Senedd, Llywodraeth Cymru
Catrin Davies, Pennaeth Polisi Amrywiaeth, Diwygio'r Senedd, Llywodraeth Cymru
Anna Hind, Uwch-gyfreithiwr, Gwasanaethau Cyfreithiol, Llywodraeth Cymru

Dogfennau ategol

Briff Ymchwil

Papur 3 – Llythyr oddi wrth y Llywydd ynghylch Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol) – 11 Mawrth 2024

[Bil Senedd Cymru \(Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol\)](#)

[Memorandwm Esboniadol](#)

[Datganiad Ysgrifenedig gan yr Aelod sy'n gyfrifol](#)

[Datganiad o Fwriad y Polisi](#)

4 Papurau i'w nodi

(11.30)

4.1 Ymateb gan Gomisiwn y Senedd ynghylch Adroddiad Cyfnod 1 ar Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) – 4 Mawrth 2024

(Tudalennau 96 – 101)

4.2 Ymateb gan y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad ynghylch yr Adroddiad Cyfnod 1 ar Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) – 5 Mawrth 2024

(Tudalennau 102 – 103)

5 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod

(11.30)

6 Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol): Trafod y dystiolaeth

(11.30–11.45)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 3

Yn rhinwedd paragraff(au) ix o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Y Gwir Anrhydeddus Elin Jones AS

Llywydd, Senedd Cymru

Right Honourable Elin Jones MS

Llywydd, Welsh Parliament

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

Llywydd@senedd.cymru

0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

Llywydd@senedd.wales

0300 200 6565

David Rees AS,

Cadeirydd y Pwyllgor Biliau Diwygio

Huw Irranca-Davies AS,

Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansodd

11 Mawrth 2024

Annwyl David a Huw,

Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol): Datganiad a gymhwysedd deddfwriaethol

Yn unol ag adran 110(3) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (Deddf 2006) a Rheol Sefydlog 26.4, rwyf wedi gosod **datganiad** yn nodi fy marn ynghylch a fyddai darpariaethau Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol) o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd ai peidio.

Yn fy marn i, ni fyddai darpariaethau'r Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Nodir fy rhesymau dros y farn honno yn fy natganiad.

Fel y gŵyr yr Aelodau, er ei bod yn ofynnol i mi wneud datganiad sy'n nodi fy marn, nid yw cynnwys fy natganiad yn effeithio ar a ganiateir cyflwyno Bil neu a gaiff Bil gwblhau ei hynt drwy'r Senedd ai peidio.

Er mwyn helpu i lywio eich gwaith craffu ar y Bil yng Nghyfnod 1, amgaeaf grynodedb o'r materion a ystyriwyd gennyf wrth lunio fy marn. Os hoffech gael rhagor o wybodaeth a chyingor, bydd y swyddogion sy'n cynorthwyo'r Pwyllgor yn fwy na pharod i helpu.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at y Prif Weinidog, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol yn rhinwedd ei swydd fel yr Aelod sy'n gyfrifol am y Bil, a phob Aelod o'r Senedd.

Yn gywir,

Y Gwir Anrhydeddus Elin Jones MS/AS

Llywydd

Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol): crynodeb o'r ystyriaethau o ran cymhwysedd deddfwriaethol

Wrth lunio'r farn na fyddai Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol)¹ o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, rwyf wedi ystyried y profion cymhwysedd deddfwriaethol a nodir yn adran 108A o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Nid oedd rhinweddau'r polisi sy'n sail i'r Bil yn rhan o'm proses benderfynu.

Mae fy marn yn seiliedig ar y profion cyfreithiol a'r cyngor cyfreithiol a gefais ar y profion hynny. Yn y pen draw, wrth gwrs, dim ond y Goruchaf Lys all ateb yn derfynol y cwestiwn ynghylch a yw unrhyw Fil gan y Senedd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

Cyfle cyfartal, sy'n fater a gedwir yn ôl

O ran fy marn bod y Bil yn ymwneud â chyfle cyfartal, sy'n fater a gedwir yn ôl, rwyf wedi cymhwyso'r prawf 'ymwneud â' ("relates to") fel y'i nodir yn adran 108A(2)(c) o Ddeddf 2006 ac fel y'i cymhwyswyd gan y Goruchaf Lys mewn nifer o achosion datganoli.

Ystyriais ddiben ac effaith y Bil. Er fy mod yn derbyn bod gan y Bil ddiben datganoledig, sef gwneud y Senedd yn ddeddfwrfa fwy effeithiol, yn fy marn i mae gan y Bil ddiben a gedwir yn ôl hefyd, sef cyfle cyfartal.

Mae cyfle cyfartal yn fater a gedwir yn ôl yn Atodlen 7A i Ddeddf 2006 ac mae'n cynnwys atal, dileu neu reoleiddio gwahaniaethu rhwng personau ar sail rhyw.

O ddarllen y Bil a'r Memorandwm Esboniadol, deuthum i'r casgliad:

- (a) bod y Bil yn ceisio mynd i'r afael ag anfanteision a rhwystrau y mae menywod yn eu hwynebu yn ystod y broses dethol ymgeiswyr;
- (b) y bydd y Bil yn ei gwneud yn ofynnol i bleidiau gwleidyddol drin dyn (a fyddai fel arall yn fwy tebygol o gael ei ddewis ar gyfer safle ar y rhestr y mae'n rhaid ei ddyrannu i fenyw) yn llai ffafriol na menyw, oherwydd rhyw y dyn.

Ar ôl ystyried diben ac effaith y Bil, deuthum i'r casgliad bod gan y Bil fwy na chysylltiad 'llac neu ganlyniadol'² ag atal, dileu neu reoleiddio gwahaniaethu rhwng personau ar sail rhyw. Mewn geiriau eraill,

¹ Adran 1 yw craidd y Bil. Felly, canolbwyntiais ar adran 1 wrth ddadansoddi cymhwysedd y Bil. Fodd bynnag, oherwydd bod pob adran arall o'r Bil yn dibynnu'n uniongyrchol ar adran 1, wedi i mi lunio'r farn nad oedd adran 1 o fewn cymhwysedd deddfwriaethol, roedd yn dilyn yn anochel nad oedd y Bil cyfan o fewn cymhwysedd deddfwriaethol.

² Y prawf 'llac neu ganlyniadol' ("loose or consequential") fel y'i cymhwyswyd gan y Goruchaf Lys mewn nifer o achosion datganoli, gan gynnwys: [Martin v Most \[2010\] UKSC 10](#); [Imperial Tobacco Limited \(Apelydd\) v yr Arglwydd Adfocad \(Atebydd\) \(yr Alban\) \[2012\] UKSC 61](#); [BIL SECTOR AMAETHYDDOL \(CYMRU\) - Cyfeiriad gan Dwrnai Cyffredinol Cymru a Lloegr \[2014\] UKSC 43](#). (Saesneg yn unig)

yn fy marn i, mae'r Bil yn ymwneud â chyfle cyfartal, sy'n fater a gedwir yn ôl, ac ni fyddai o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

Rwyf wedi ystyried yr eithriadau i'r mater a gedwir yn ôl o ran cyfle cyfartal yn Atodlen 7A i Ddeddf 2006, ac rwyf wedi dod i'r casgliad nad oes yr un ohonynt yn berthnasol yn yr achos hwn.

Addasu'r gyfraith ar faterion a gedwir yn ôl, sef Deddf Cydraddoldeb 2010

O ran fy marn bod y Bil yn addasu'r gyfraith ar faterion a gedwir yn ôl, rwyf wedi ystyried y prawf a nodir yn adran 108A(2)(d) o Ddeddf 2006 a chyfraith achosion berthnasol y Goruchaf Lys.

Mae Atodlen 7B i Ddeddf 2006 yn gosod nifer o gyfyngiadau ar gymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Mae hyn yn cynnwys paragraff 1 o Atodlen 7B, sy'n gosod cyfyngiad ar addasu'r gyfraith ar faterion a gedwir yn ôl.

Yn fy marn i, mae'r Bil yn addasu adran 104 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010, sy'n ffurfio rhan o'r gyfraith ar faterion a gedwir yn ôl.

Mae adran 104 o Ddeddf 2010 yn gwneud darpariaeth arbennig i bleidiau gwleidyddol drwy ganiatáu iddynt (yn wirfoddol) fabwysiadu trefniadau dethol gwahaniaethol er mwyn mynd i'r afael â thangynrychiolaeth yn eu prosesau dethol ymgeiswyr. Felly, mae adran 104 yn **caniatáu** i bleidiau gwleidyddol fynd i'r afael â thangynrychiolaeth, ond nid yw'n **ofynnol** iddynt wneud hynny.

Mae'r Bil, fodd bynnag, yn ei gwneud yn ofynnol i bleidiau gwleidyddol fynd i'r afael â thangynrychiolaeth: mae'n ei gwneud yn ofynnol i o leiaf hanner yr ymgeiswyr ar restrau a gyflwynir gan bleidiau gwleidyddol fod yn fenywod, ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i'r ymgeisydd cyntaf neu'r unig ymgeisydd ar o leiaf hanner y rhestrau hynny fod yn fenyw. Yng nghyd-destun etholiadau'r Senedd, yn fy marn i, mae'r Bil i bob pwrpas yn troi'r pŵer gwirfoddol i fynd i'r afael â thangynrychiolaeth yn adran 104 yn ddyletswydd i fynd i'r afael â thangynrychiolaeth.

Rwyf wedi dod i'r casgliad bod newid o'r fath yn gyfystyr ag addasiad i adran 104. Er nad yw'r Bil yn diwygio testun adran 104, mae'r Bil yn gwrthdaro ag adran 104, sy'n addasu'r gyfraith ar faterion a gedwir yn ôl.

Wrth ddod i'r casgliad hwn, rwyf wedi ystyried esboniad y Goruchaf Lys o ystyr 'addasu' ("modify").³ Rwyf hefyd wedi ystyried yr eithriad o ran darpariaeth ategol ("ancillary") ym mharagraff 2 o Atodlen 7B, ond nid wyf o'r farn ei fod yn berthnasol yn yr achos hwn.

Yn fy marn i, mae'r Bil yn addasu'r gyfraith ar faterion a gedwir yn ôl ac ni fyddai o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

Os caiff ei basio gan y Senedd, yna, fel gyda phob Bil, bydd y Bil yn dod yn destun cyfnod hysbysu o bedair wythnos. Yn ystod y cyfnod hwn, gall y Cwnsler Cyffredinol neu'r Twrnai Cyffredinol gyfeirio'r

³ [BIL YMADAWIAD Y DU Â'R UNDEB EWROPEAIDD \(PARHAD CYFREITHIOL\) \(YR ALBAN\) - Cyfeiriad gan y Twrnai Cyffredinol ac Adfocad Cyffredinol yr Alban \(yr Alban\) \[2018\] UKSC 64, paragraff 51.](#) (Saesneg yn unig)

cwestiwn a yw'r Bil, neu unrhyw ddarpariaeth ynddo, yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd i'r Goruchaf Lys am benderfyniad, yn unol ag adran 112 o Ddeddf 2006. Yn yr un modd, gall Ysgrifennydd Gwladol Cymru ymyrryd drwy wneud gorchymyn yn gwahardd Clerc y Senedd rhag cyflwyno'r Bil er mwyn iddo gael y Cydsyniad Brenhinol os oes ganddo sail resymol dros gredu bod amodau penodol yn gymwys (a nodir yn adran 114 o Ddeddf 2006).

David Rees AS
Cadeirydd y Pwyllgor Biliau Diwygio

4 Mawrth 2024

Annwyl David,

Bil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau): Ymateb Comisiwn y Senedd i argymhelliad 2 gan y Pwyllgor Biliau Diwygio

Yn argymhelliad 2 yn eich adroddiad Cyfnod 1 ar Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau), gwnaethoch ofyn i'r Comisiwn ysgrifennu atoch cyn trafodion Cyfnod 2 i amlinellu beth fyddai'r gwahaniaethau yn yr amcangyfrifon ariannol pe bai'r amcangyfrifon wedi'u seilio ar Benderfyniad 2023-24 yn hytrach na Phenderfyniad 2022-23.

Ymrwymodd Comisiwn y Senedd i ddarparu'r amcangyfrifon diwygiedig hyn yn ei ymateb dyddiedig 26 Ionawr 2024.

Dyma amgáu gyda'r llythyr hwn y wybodaeth y gofynnwyd amdani.

Cofion gorau,

Elin Jones

Elin Jones AS
Llywydd a Chadeirydd Comisiwn y Senedd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg / We welcome correspondence in Welsh or English

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

Sulafa.Thomas@senedd.cymru
 0300 200 6227

Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

Sulafa.Thomas@senedd.wales
 0300 200 6227

Comisiwn y Senedd

Welsh Parliament

Senedd Commission

Costau diwygiedig – Yn seiliedig ar Benderfyniad 2023-24 ar Gyflogau a Lwfansau Aelodauⁱ

Tabl 1: Crynodeb o gostau cyflogau Aelodau a Staff Cymorth

		2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32
Cyflogau Aelodau	Parhaus	-	-	£3,322,000	£3,322,000	£3,322,000	£3,322,000	£3,322,000	£3,322,000
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Staff Cymorth	Parhaus	-	-	£5,356,700	£5,356,700	£5,356,700	£5,356,700	£5,356,700	£5,356,700
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm		£0	£0	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700

Tabl 2. Crynodeb o gostau ychwanegol ar gyfer deiliaid swyddi (2024/25 – 2028/29)

		2024-25		2025-26		2026-27		2027-28	
		Isel	Uchel	Isel	Uchel	Isel	Uchel	Isel	Uchel
Cyflogau Dirprwy Lywyddion	Parhaus	-	-	-	-	-	£30,700	-	£30,700
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyflogau Gweinidogion	Parhaus	-	-	-	-	-	£263,100	-	£263,100
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyflogau Cadeiryddion Pwyllgorau	Parhaus	-	-	-	-	£19,000	£57,000	£19,000	£57,000
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
	Parhaus	-	-	-	-	£22,000	£44,000	£22,000	£44,000

Cyflogau Arweinyddion Grwpiau Gwleidyddol	Parhaus	£22,000	£44,000	£22,000	£44,000	£22,000	£44,000	£22,000	£44,000
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Aelodau'r Pwyllgor Busnes	Parhaus	£12,700	£25,300	£12,700	£25,300	£12,700	£25,300	£12,700	£25,300
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Lwfansau a chostau swyddfa'r Aelodau	Parhaus	£922,000	£922,000	£922,000	£922,000	£922,000	£922,000	£922,000	£922,000
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Llety preswyl	Parhaus	£286,600	£286,600	£286,600	£286,600	£286,600	£286,600	£286,600	£286,600
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Teithiau gan yr Aelodau	Parhaus	£150,000	£150,000	£150,000	£150,000	£150,000	£150,000	£150,000	£150,000
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Cymorth i'r pleidiau gwleidyddol	Parhaus	£653,800	£653,800	£653,800	£653,800	£653,800	£653,800	£653,800	£653,800
	Trosiannol	-	-	-	-	-	-	-	-
Is-gyfanswm		£2,066,100	£2,432,500	£2,066,100	£2,432,500	£2,066,100	£2,432,500	£2,066,100	£2,432,500

Tabl 4: Cymharu costau – costau cyflogau Aelodau a Staff Cymorth

	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32
Penderfyniad 2022-23	-	-	£8,139,800	£8,139,800	£8,139,800	£8,139,800	£8,139,800	£8,139,800
Penderfyniad 2023-24	-	-	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700	£8,678,700
Cyfanswm y cynnydd	£0	£0	£538,900	£538,900	£538,900	£538,900	£538,900	£538,900

Tabl 5: Cymhariaeth costau – Costau ychwanegol ar gyfer deiliaid swyddi (2024/25 – 2028/29)

	2024-25		2025-26		2026-27		2027-28	
	Isel	Uchel	Isel	Uchel	Isel	Uchel	Isel	Uchel
Penderfyniad 2022-23	-	-	-	-	£2,109,100	£2,451,600	£1,929,100	£2,271,600
Penderfyniad 2023-24	-	-	-	-	£2,246,100	£2,612,500	£2,066,100	£2,432,500
Cyfanswm y cynnydd	£0	£0	£0	£0	£137,000	£160,900	£137,000	£160,900

Tabl 6: Cymhariaeth costau – Costau ychwanegol ar gyfer deiliaid swyddi (2029/30 – 2031/32)

	2028-29		2029-30		2030-31		2031-32	
	Isel	Uchel	Isel	Uchel	Isel	Uchel	Isel	Uchel
Penderfyniad 2022-23	£1,929,100	£2,271,600	£1,929,100	£2,271,600	£1,929,100	£2,271,600	£1,929,100	£2,271,600
Penderfyniad 2023-24	£2,066,100	£2,432,500	£2,066,100	£2,432,500	£2,066,100	£2,432,500	£2,066,100	£2,432,500
Cyfanswm y cynnydd	£137,000	£160,900	£137,000	£160,900	£137,000	£160,900	£137,000	£160,900

ⁱ Yn ogystal â diweddarau ar gyfer cyfraddau Penderfyniad 2023/24 i gyfrifo cyflogau a lwfansau yn y tablau hyn, mae'r ffigurau diwygiedig hefyd yn adlewyrchu newidiadau i Gyfradd Yswiriant Gwladol y Cyflogwr a Throthwy Yswiriant Gwladol y Cyflogwr, a gafodd ei wrthdroi o 15.05 y cant i 13.8 y cant, a'i ostwng i £9,100 yn y drefn honno.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref CG/PO/69/2024
Ein cyf/Our ref CG/PO/69/2024

5 Mawrth 2024

Annwyl Aelod o'r Senedd

Ymateb i argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Biliau Diwygio yn ei adroddiad Cyfnod 1 ar Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau)

Cyn i drafodion Cyfnod 2 ar Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) gael eu cynnal yn ddiweddarach yr wythnos hon, hoffwn fanteisio ar y cyfle i roi'r wybodaeth ddiweddaraf ichi am ddull Llywodraeth Cymru o ymdrin â nifer bach o argymhellion a nodwyd gan y Pwyllgor Biliau Diwygio yn ei adroddiad Cyfnod 1.

Argymhelliad 38. *Dylai'r Aelod sy'n gyfrifol gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i adran 6 o'r Bil i ddarparu cyfnod gras priodol fel y gall Aelod apelio os caiff ei enw ei ddileu o'r gofrestr etholwyr mewn cyfeiriad yng Nghymru, i'w atal rhag colli ei sedd o ganlyniad i ddileu ei enw ar ddamwain o'r gofrestr.*

Wrth nodi'r argymhelliad hwn, ymrwymais i ystyried ymhellach a oes unrhyw fesurau diogelu neu sicrwydd pellach y gellir eu darparu. Ar ôl gwneud hynny, rwyf wedi fy modloni bod mesurau diogelu a gweithdrefnau cadarn y mae'n rhaid i Swyddog Cofrestru Etholiadol eu dilyn cyn y gellir tynnu enw unrhyw unigolyn oddi ar gofrestr. Mae'r sefyllfaoedd lle y gellir tynnu enw unigolyn oddi ar gofrestr heb gynnal adolygiad yn gyfyngedig. Maent yn cynnwys, er enghraifft, sefyllfa pan fo Swyddog Cofrestru Etholiadol wedi cael cadarnhad boddhaol bod person sydd wedi'i gofrestru ar gofrestr etholwyr llywodraeth leol wedi marw. Mewn sefyllfaoedd eraill, rhaid i Swyddog Cofrestru Etholiadol gynnal adolygiad, ac er bod gwahanol fathau o adolygiadau, mae pob un yn ei gwneud yn ofynnol i'r Swyddog gysylltu â'r etholwr dan sylw fel rhan o'r adolygiad.

Mae'r gyfraith etholiadol eisoes yn darparu ar gyfer proses apelio, drwy'r Swyddog Cofrestru Etholiadol i'r Llys Sirol. Er imi ystyried a ellid oedi'r anghymhwysio hyd nes bod llwybrau apêl o'r fath wedi'u defnyddio, gallai'r amser y byddai proses o'r fath yn ei gymryd arwain at sefyllfa lle byddai apêl heb ei datrys cyn diwedd tymor Senedd. Pe bai'r apêl yn aflwyddiannus bryd hynny, byddai'r bwriad polisi y tu ôl i'r gofyniad anghymhwysio hwn wedi cael ei lesteirio.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Mick.Antoniw@llyw.cymru
Correspondence.Mick.Antoniw@gov.Wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Felly, nid wyf yn bwriadu gwneud gwelliant i'r Bil hwn mewn ymateb i argymhelliad 38, gan fy mod yn credu bod y mesurau diogelu sydd eisoes ar waith yn ddigon cadarn i roi effaith i'r bwriad polisi sydd y tu ôl i'r argymhelliad hwn, ac eithrio mewn amgylchiadau prin iawn. Yn fy marn i, mae'r materion a fyddai'n cael eu creu wrth geisio deddfu i gael gwared ar bob risg o ddileu enw ar ddamwain yn gorbwyso'r risg weddilliol fach iawn sy'n bodoli drwy beidio â deddfu yn y maes hwn. Yn ogystal, rwyf wedi gofyn i'm swyddogion barhau i weithio gyda Swyddogion Cofrestru Etholiadol i nodi unrhyw fesurau diogelwch ymarferol pellach y gellir eu hystyried.

Argymhelliad 39. *Dylai'r Aelod sy'n gyfrifol gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i ddarparu mecanwaith i ymgeisydd wrth gefn, a fyddai fel arall yn gymwys i gymryd sedd wag sy'n codi yn ystod tymor Senedd, gofrestru ar y gofrestr etholwyr llywodraeth leol gyda chyfeiriad yn un o etholaethau'r Senedd. Dylai'r mecanwaith gynnwys darpariaeth ar gyfer cyfnod rhesymol o amser y byddai'n ofynnol i'r darpar Aelod fodloni'r cymhwystera yn unol ag ef.*

Wrth dderbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor, ymrwymais i archwilio opsiynau i fynd i'r afael â'r mater sy'n sail i'r argymhelliad hwn. Ar ôl gwneud hynny, rwyf wedi fy modloni mai'r dull mwyaf priodol yw cynnwys darpariaeth wrth wneud gorchymyn newydd o dan adran 13 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 i ddisodli Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2007 ("y Gorchymyn Cynnal Etholiadau") cyn etholiad Senedd 2026. Ar hyn o bryd mae'r Gorchymyn yn nodi, pan ddaw sedd ranbarthol yn wag, fod gan Swyddogion Canlyniadau gyfnod, yn ôl yr hyn sy'n rhesymol yn eu tyb hwy, i ystyried a yw'r ymdrechion i gysylltu â darpar aelod wedi bod yn llwyddiannus, ynteu a dderbyniwyd hysbysiadau penodol yn nodi na all y darpar aelod dderbyn y sedd. Unwaith y bydd y cyfnod hwnnw wedi mynd heibio, bydd y Swyddog Canlyniadau yn symud at y darpar aelod nesaf ar y rhestr.

Mae'r Llywodraeth yn bwriadu gwneud darpariaeth debyg ar gyfer seddi gwag yn y drefn etholaethol newydd yn y Gorchymyn Cynnal Etholiadau newydd, a fydd yn destun ymgynghoriad. Fodd bynnag, yn hytrach na gadael y mater i ddisgresiwn pob Swyddog Canlyniadau, bydd y Gorchymyn newydd yn ceisio safoni'r cyfnod o amser y mae'n rhaid i Swyddog Canlyniadau ei roi i ddarpar aelod cyn symud at y darpar aelod nesaf ar y rhestr berthnasol. Byddai cyfnod o'r fath yn caniatáu i unigolyn nad oedd wedi cael ei ethol mewn etholiad cyffredinol, ac yr oedd ei enw wedi cael ei dynnu wedyn oddi ar gofrestr etholwyr llywodraeth leol yn un o etholaethau'r Senedd, gael y cyfle i fodloni'r meini prawf cofrestru, ac i gofrestru, er mwyn gallu cymryd y sedd wag.

Felly, nid wyf yn bwriadu gwneud unrhyw welliant i Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) gan y bydd y Gorchymyn Cynnal Etholiadau newydd yn rhoi effaith i'r bwriad polisi sydd y tu ôl i'r argymhelliad hwn.

Yn gywir,

Mick Antoniw AS/MS

Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution